

Dzielmy się radością, czyli lekcja edukacji obywatelskiej w Krasiejowie

„Tylko poprzez działanie... stajemy się obywatelami świata”

/Stefan Napierski/.

Ostatnie miesiące - maj i czerwiec br. obfitowały w wydarzenia, które były pewnego rodzaju ukoronowaniem istotnych zmian państwowych i społecznych. 10 rocznica wejścia do Unii Europejskiej i 25 funkcjonowania w demokratycznym państwie polskim oraz wybory do Parlamentu Europejskiego, stały się nie tylko swoistym sprawdzianem obywatelskiej postawy Polaków, ale skłaniały również do refleksji, jak radzimy sobie z „ofiarowaną” demokracją. Pojęcie to niewątpliwie łączy się z wolnością, a korzystanie z niej, czego doświadczamy na co dzień - nie jest rzeczą łatwą. Wejście bowiem do Unii sprawiło, że na kształtowanie tożsamości obywateli mają wpływ, nie tylko wartości narodowe, ale i globalne. Współczesne społeczeństwa coraz częściej mają charakter wielokulturowy, co daje możliwość pozytywnego współistnienia odmienności. Z drugiej strony niesie również wiele konfliktów i napięć. Coraz częściej obserwujemy spadek zaufania do instytucji publicznych, mniejsze zaangażowanie społeczne osób młodych, niechęć do polityki. Po tylu latach doświadczeń rodzi się więc pytanie: Jak wychować społeczeństwo obywatelskie, które w czasach zacierania się granic państwowości, eskalacji postaw konsumpcjonizmu i koncentracji na realizacji własnych interesów - posiada wiedzę i świadomość, jak funkcjonować w życiu społecznym, podejmując działania na rzecz innych. Nie powinno zatem dziwić, że tak dużo uwagi poświęca się właściwej edukacji obywatelskiej oraz jej społecznym funkcjom. U jej podstawy bowiem leży poszanowanie praw człowieka, kształcenie na rzecz pokoju i społecznej odpowiedzialności za losy innych i przyszłych pokoleń. Edukacja obywatelska postrzegana jest więc jako kształtowanie jednostki na rzecz społecznego zaangażowania. Zaangażowania, które będzie respektować różnice kulturowe oraz prawa człowieka. Znaczenie szkoły w kształtowaniu takiej postawy u młodych ludzi dostrzegli **nauczyciele Szkoły Podstawowej w Krasiejowie** od dwóch lat koncentrując swe działania promujące małą i dużą ojczyznę, osobistą odpowiedzialność, społeczne uczestnictwo oraz orientację na sprawiedliwość społeczną, pojmowaną jako walka z ubóstwem oraz budowanie tolerancyjnych postaw. W tym roku szkolnym realizowano je pod hasłem **całorocznego projektu obywatelskiego „Dzielmy się radością”** zainicjowanego i koordynowanego przez **nauczycielkę Reginę Mańkowską**. I to właśnie obywatelstwo definiowane jako prawa i obowiązki jednostki w wymiarze społecznym i prawnym oraz jej istotne zaangażowanie stało się obszarem działań podejmowanych przez społeczność szkolną. **Uczniowie uczestniczyli więc w obchodach „Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka” (grudzień 2013r.)**. Przygotowane przez nich prezentacje umożliwiły im nie tylko zdobycie wiedzy, na temat praw i obowiązków, ale przede wszystkim świadomość, jak funkcjonować z poszanowaniem nie tylko własnych praw, ale również innych. To właśnie ich respektowanie, pojmowane jako troska o drugiego człowieka stały się podstawą inicjowanych działań przez siostrę zakonną **Bogumiłę Halamę** i **nauczycielkę Barbarę Kowalczyk-Stasiuk**. Cała społeczność szkolna została przez nie zaangażowana w **zbiórkę słodczy na rzecz wychowanków DPS w Kadłubie Strzeleckim, czego świadectwem było zebranie około 50 kg słodkości**, z którymi udano się autokarem **zasponsorowanym przez Firmę FORMOPEX Spółka z o.o. z siedzibą w Strzelcach Opolskich**. Na miejscu **zaprezentowano przedstawienie jasełkowe klasy czwartej** przygotowane przez wyżej wymienione nauczycielki, zapewniając podopiecznym DPS-u niezapomniane chwile wzruszeń. **Uczniowie naszej szkoły wspierali także Zespół Parafialny Caritas w Krasiejowie**. Prowadzona przez nich zbiórka znaczków pocztowych i makulatury (690 kg) wsparła cele misyjne. O systematyczności i konsekwencji prowadzonych działań na rzecz innych świadczy fakt zaangażowania się uczniów również w **pomoc na rzecz chorych dzieci w Hospicjum św. Rocha w Ozimku (marzec, kwiecień 2014r.)**, którym przekazano środki czystości oraz owoce i soki. **Zwieńczeniem całorocznych działań był moment, w którym**

uczniowie rozpoczęli realizację projektu obywatelskiego pod hasłem „Dzielmy się radością”. Jego głównym celem było kształtowanie i promowanie zaangażowania w życie społeczne oraz wdrażanie do samorządności i kształtowanie umiejętności społecznego współdecydowania.

Realizowane przez społeczność szkolną działania wykorzystywały naturalną ciekawość dziecka do podejmowania wyzwań, poznawania tego, co nowe, choć osadzone w tym, co bliskie i rodzime. Pierwszy etap, który miał na celu umożliwić uczniom zrozumienie sposobu tworzenia i funkcjonowania „państwowości” był niezwykle przygodą, stanowiącą próbę odpowiedzi na pytanie: **Jak przetrwać na bezludnej wyspie?** W tym celu wykorzystano zasoby naszej najbliższej okolicy. **Dzięki bowiem uprzejmości pracowników Jura Parku** uczniowie „płynęli statkiem”, lądując jako rozbitkowie na samotnej wyspie. Ta pozornie „tragiczna sytuacja”, w jakiej się znaleźli, niejako zmusiła ich do ustalenia zasad funkcjonowania, które pozwoliłyby im przetrwać w nowym, nieznanym środowisku. Dzięki tej epickiej przygodzie z Odyseuszem mieli możliwość zrozumienia związku pomiędzy prawami a obowiązkami oraz świadomość zrozumienia ich funkcji, jak również potrzeby ich tworzenia. Była to również doskonała lekcja demokracji, gdyż nie zapomnieli także o zachowaniu praw, uwzględniających różnorodność każdego z nich. Zrozumieli również zasadność funkcjonowania w ich małej społeczności osób nadzorujących respektowanie wspólnie opracowanych zasad.

Kolejne wyzwania miały na celu wdrożyć wychowanków do samorządności, poprzez kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji i przejęcia odpowiedzialności za społeczne współdecydowanie. Uczniowie **przy wsparciu nauczycieli i rodziców** pod hasłem: **„To jest ten, na kogo liczę”** zostali zaangażowani w wybory i prezentację postaci baśniowych, literackich, historycznych i współczesnych, które ich zdaniem – najlepiej reprezentowałyby interesy uczniów w sejmie. Wiele emocji wzbudzały także wybory **„Honorowego obywatela szkoły i regionu”, czyli osoby, która zdaniem wychowanków: „angażuje się społecznie, poświęcając swój czas dla innych; postępuje zgodnie z zasadami; nie oszukuje, nie kłamie, dotrzymuje słowa”.** Najtrudniejszym jednak elementem, choć z punktu widzenia uczniów – bardzo dla nich ważnym – były zadania związane z realizacją etapu **„To jest Twój czas...”**. Otrzymali bowiem szansę zaprezentowania własnych propozycji praw i obowiązków, które przy udziale wybranych przez nich przedstawicieli klas na **obradach „Okrągłego Stołu”** zostałyby zatwierdzone i wpisane do Statutu Szkoły. **Podsumowaniem wszystkich prowadzonych działań była prezentacja przy udziale zaproszonych gości, która nie bez powodu odbyła się 5 czerwca, tj. dzień po radosnym Świącie Wolności celebrującym nadejście demokracji i okresu przejęcia odpowiedzialności za społeczne funkcjonowanie.** W tym właśnie momencie uczniowie w obecności zaproszonych gości i szkolnej społeczności, mieli okazję zaprezentować nabyte przez siebie umiejętności obywatelskiego zaangażowania. Efektom ich pracy przyglądały się bowiem osoby będące niejako symbolami pracy na rzecz społecznej samorządności, m.in.: Burmistrz Ozimka, Radni z Krasiejowa i Krzyżowej Doliny, Sołtys oraz Współwłaściciel lokalnej firmy i Dzielnicy z Krasiejowa, jak również Przedstawiciele Ochotniczej Straży Pożarnej Krasiejowa i Krzyżowej Doliny. Z niemałą więc treścią uczniowie przedstawiali spisane przez siebie prawa i obowiązki funkcjonowania na ich bezludnej wyspie. Wysłuchali informacji na temat odpowiedzialnej pracy stróżów prawa, którą przybliżył - policjant **asp. Sebastian Pawlak**. Następnie z pasją prezentowali wybranych przez siebie kandydatów reprezentujących ich interesy w sejmie. I choć niektóre postacie, jak: Jan Paweł II, Mieszko I czy Bolesław Chrobry nie budziły żadnych wątpliwości, a inne, np. Papa Smerf, Czerwony Kapturek, Harry Potter czy prezenter pogody Jarosław Kret – mogły wywoływać pobłażliwy uśmiech czy zdziwienie, to przedstawiane przez uczniów argumenty i uzasadnienia rozwiewały wszelkie wątpliwości. Pewnego rodzaju przypieczętowaniem tego typu wyborów było zaprezentowanie przez uczniów klasy I i III kandydatury Królowy Śnieżki w zabawnym **anglojęzycznym przedstawieniu przygotowanym przez nauczycielkę Agatę Matracką.** **Niewątpliwie jednak uroczystym ukoronowaniem pozytywnych wyborów wzorców osobowych była „galeria” Honorowych**

Obywateli Szkoły i Regionu”, na prezentację której oczekiwano z nieukrywaną ciekawością. Uczniowie po ustaleniu wymagających kryteriów, w porozumieniu i po konsultacjach z osobami z najbliższego otoczenia, rówieśnikami i nauczycielami wybrali tych, którzy ich zdaniem angażują się społecznie, poświęcają swój czas dla innych, nierzadko stanowiąc wzorzec do naśladowania. Tak więc ich zdaniem **Honorowymi Obywatelami Regionu** zostali:

Burmistrz Ozimka - Marek Korniak - wspierający lokalne środowisko, podobnie jak **Hubert Kulik** czy **sołtys Krzyżowej Doliny - Bernard Sklorz i Krasiejowa - Kazimierz Tarza**; aktywni działacze Caritas w Krasiejowie - **Państwo Bernard i Edeltrauda Maternowie** oraz **przedstawiciele Ochotniczej Straży Pożarnej Krasiejowa i Krzyżowej Doliny**. Niemalym, aczkolwiek miłym zaskoczeniem była kandydatura dzielnicowego Krasiejowa - policjanta **asp. Sebastiana Pawlaka**, którego zaangażowanie i pozytywny kontakt zauważyła znaczna część społeczności uczniowskiej, **jak również Waldemara Soboty** - promującego swym talentem i pasją nasz region, a także młodych sportowców. Wychowankowie docenili także wkład, wsparcie i równie ogromne zaangażowanie w poprawę jakości ich życia: **dyrektorki szkoły Katarzyny Sokołowskiej-Kolanek i przewodniczącej Rady Rodziców - Grażyny Pytel**. Ta zaszczytna lista kandydatów, które wskazali uczniowie niewątpliwie jest dowodem skuteczności prowadzonej w szkole edukacji obywatelskiej, gdyż jak łatwo zauważyć są to osoby aktywnie uczestniczące w rozwoju demokratycznej samorządności w szerokim wymiarze, tj. reprezentujące osobistą odpowiedzialność, społeczne uczestnictwo oraz orientację na sprawiedliwość społeczną. Tego rodzaju postawy uczniowie dostrzegli także u rówieśników, typując na **Honorowego Obywatela Szkoły: Natalię Grobarek**, której zdecydowanie pierwsze miejsce było przykładem podziwu i uznania dla jej postawy, jak również **Kacpra Kokota i Marcela Quschniok-Quade**. Wyróżniono również zaangażowanie: **Klaudii Matysek, Patrycji Wiechoczek i Mateusza Knapika, Kacpra Szmita i Tomasza Ziai** oraz **Pauliny Dryś**. Niewątpliwie aktywność i zaangażowanie tych młodych osób pozytywnie wróży ich przyszłemu uczestnictwu w życiu społecznym, jakim z pewnością jest praca radnego, którą w przystępny sposób przybliżył zgromadzonym radny z Krasiejowa - **Piotr Szubert**. Ukoronowaniem podejmowanych przez uczniów działań było podjęcie przez nich społecznej odpowiedzialności za podejmowane decyzje, jakim były „**Obrady Okrągłego Stołu**” w trzech komisjach statutowych. To właśnie podczas wspólnej debaty reprezentantów klas i przedstawicieli „władz”, jakimi byli **radny z Krasiejowa i Krzyżowej Doliny: Piotr Szubert i Maksymilian Sklorz, sołtys Krasiejowa - Kazimierz Tarza, Hubert Kulik, Henryk Libera i dyrektorka szkoły Katarzyna Sokołowska-Kolanek** - podejmowano decyzje na temat uchwalenia bądź odrzucenia zaproponowanych przez uczniów do Statutu Szkoły praw i obowiązków. W trakcie jej trwania młodzi uczestnicy zrozumieli, jak trudny jest proces ich „legalizacji”. Jednak po konstruktywnych obradach i zweryfikowaniu pod względem prawnym uczniowskich propozycji zaaprobowano niektóre z nich, m.in. możliwość korzystania z Wi-Fi za zgodą nauczyciela na lekcjach i na przerwach. **Ten pozytywny kontakt z przedstawicielami władz samorządowych znalazł swój finał na POSIEDZENIU KOMISJI RADY MIEJSKIEJ (24.06.2014 r.)**, w którym uczestniczyli młodzi obywatele naszej szkoły. Nie ukrywam, iż było to dla nich niecodzienne doświadczenie. Uczniowie zadeklarowali chęć udziału pełni ciekawości, ale i pewnego rodzaju obaw. Początkowo onieśmieliła ich obecność znanych z życia społecznego i szanowanych osób. Jednak bardzo serdeczna postawa Radnych i Członków Komisji, którzy młodych gości potraktowali jak osoby znaczące i ważne przełamała wszelkie lody.

Z zainteresowaniem słuchali toczących się dyskusji, cicho wymieniając się własnymi doświadczeniami i refleksjami. Szczególnie wówczas, gdy oceniano przygotowania i przebieg tegorocznych obchodów Dnia Ozimka. Przyznam, że mimo popołudniowego zmęczenia niechętnie opuszczali salę, za której drzwiami żywo kontynuowali dyskusję, prezentując swoje stanowiska. Dokładnie tak, jak to czynili przed momentem obserwowani przez nich Członkowie Komisji. Następnie zostali oprowadzeni po Urzędzie Miasta przez bardzo życzliwego i zaangażowanego pracownika **Marcina Wiedere**, który z pasją opowiedział im o „Tablicy Włodarzy”. Serdeczność z jaką się spotkali w połączeniu z poważnym i odpowiedzialnym traktowaniem sprawiła,

że pragnęliby to doświadczenie powtórzyć w przyszłym roku. Jako organizator i koordynator projektu **chciałabym szczególnie podziękować Gronu Pedagogicznemu** za ogromne wsparcie i pomoc w realizacji działań na rzecz edukacji obywatelskiej uczniów naszej szkoły, jak również **zaproszonym Gościom** oraz **radnemu Krasiejowa p. Piotrowi Szubertowi** za zaangażowanie w budowaniu pozytywnych kontaktów z władzą samorządową naszych wychowanków.

Niewątpliwie bowiem zmiany jakie nastąpiły w ostatnich latach wykazały, że procesy globalizacyjne przyczyniły się do powstania nowej kategorii globalnego obywatela. W edukacji więc młodego pokolenia nie można pomijać tych aspektów. Współczesna koncepcja edukacji obywatelskiej nie wyraża się już jedynie w zaciętej i nierzadko pełnej ofiar walce o „coś”, ale w umiejętności dialogu, otwartości, poszukiwania kompromisów, respektowania różnic oraz budowania wzajemnego zaufania, które przekłada się na poczucie bezpieczeństwa. A czyż nie żyjemy właśnie w takim społeczeństwie?! Dziś, jak nigdy wcześniej w historii - mamy możliwość cieszenia się wolnością, a tą afirmacją dla niej, możemy зараżać młodych ludzi poprzez aktywne włączanie ich w działalność obywatelską. Możliwość podejmowania decyzji, dokonywane wybory, zabieranie głosu w publicznych debatach i aktywność na rzecz najbliższego otoczenia jest jak najbardziej **przejawem postaw obywatelskich, które zaprezentowali uczniowie Szkoły Podstawowej w Krasiejowie.**

Regina Mańkowska